

1. Strijken, niet zagen!

Lotje Later gaat op haar tenen staan en belt aan. De bel hangt niet te hoog, Lotje is niet zo groot. Net als oma Later, die ook vaak op haar tenen moest gaan staan om ergens bij te kunnen. Een familiekwaaltje dus.

Ta-ta-ta-taada

klinkt de deurbel.

Lotje kijkt naar de blinkend gepoetste koperen naamplaat naast de deur.

De voordeur zwaait open en in de deuropening staat Silvia Krabbenbak. Juf Krabbenbak, zoals iedereen haar noemt, is een lange, magere vrouw met een enorme

knot op haar hoofd die bijeen wordt gehouden door vier lange haarpinnen. Alles is lang aan haar. Ze heeft lange benen, lange vingers, lang haar (anders krijg je nooit zo'n knot, natuurlijk) en lange armen. Ze woont ook al heel lang in haar huisje aan de Lange Laan nummer 18 aan de rand van het stadspark.

'Ah, Lotje,' zegt juf Krabbenbak. 'Kom binnen.'

Ze doet een stap opzij en Lotje loopt met haar vioolkoffer de gang in.

Juf Krabbenbak is vroeger een beroemd violiste geweest. Ze heeft in wel honderd landen opgetreden en speelde met de beste orkesten ter wereld. Toen ze wat ouder werd en geen zin meer had in al dat reizen, besloot ze vioollerares te worden. Ze is geliefd. Van heinde en verre komen leerlingen om les van haar te krijgen.

'Iedereen verdient het om muziek te mogen maken,' zegt ze altijd. Je moet je wel met hart en ziel inzetten, anders kun je direct met je viool onder je arm huiswaarts keren. Ze heeft ook een neus voor talent. Maar daar denken de burens anders over. Zij horen soms de meest enge, bloedstollende en afgrijselijke geluiden uit het huis van juf Krabbenbak komen. 'Dan moet het talent nog winnen van het primitieve,' legt ze aan de burens uit.

Lotje gaat de studeerkamer van juf Krabbenbak binnen.

'Begin maar vast met toonladders oefenen,' zegt juf Krabbenbak tegen Lotje. 'Ik ga even thee zetten.'

Juf Krabbenbak loopt naar de keuken en zet een fluitketel met water op het vuur. Uit een doosje haalt ze twee oordoppen tevoorschijn. Die stopt ze in haar oren, want een goede lerares weet wat er komen gaat. Een bouwvakker moet ter bescherming een helm op, een

Mensen grimassen alsof ze pijn hebben. Ze kijken verschrikt in het rond om te zien waar dat geluid vandaan komt, stoppen hun vingers in hun oren en zetten het op een lopen. In een mum van tijd is het park leeg.

Lotje speelt gewoon door.

ieueuei!!!kggggggilijgggg
gkgkgkgkggggggggg

In de wijde omtrek worden deuren en ramen met een zwaai gesloten. Alle dieren in de directe omgeving maken dat ze wegkomen. Bloemen trekken zich van schrik terug in de grond. Van sommige bomen komt de boomchors spontaan los. In het hele park is geen mens of dier meer te bekennen.

En dat allemaal omdat iedereen in de war is geraakt van het geluid van een viool. Een afschuwelijk klinkende viool. Lotjes viool. Daar kan die viool niets aan doen. Het is de schuld van degene die erop speelt.

‘JA, STOP MAAR, LOTJE,’ zegt juf Krabbenbak, die de studeerkamer binnenkomt.

Lotje stopt met spelen. Even is het doodstil.

‘WE GAAN VANDAAG AAN DE DANSE MACABRE VAN CAMILLE SAINT-SAËNS WERKEN. HEB JE JE HUISWERK GEDAAN?’ vraagt juf Krabbenbak.

Lotje kijkt juf Krabbenbak aan. Waarom staat ze zo te schreeuwen? Ze is toch niet doof aan het worden? Dat zou helemaal wat zijn. Een dove vioollerares. Ze moet even grinniken bij de gedachte.

Juf Krabbenbak kijkt haar vragend aan.

‘Ik heb de hele week gestudeerd,’ zegt Lotje trots. ‘Ik denk dat ik het tweede deel aardig in m’n vingers heb.’

‘WAT HEB JE AAN JE VINGERS?’ vraagt juf Krabbenbak.
‘Niets!’ zegt Lotje verbaasd. ‘Ik zei ín mijn vingers.’
‘OKÉ,’ zegt juf Krabbenbak, ‘LAAT MAAR HOREN.’ Ze
peutert wat aan haar oordopjes.

Lotje zoekt in haar tas. ‘O,’ zegt ze, ‘ik ben de blad-
muziek vergeten.’

Juf Krabbenbak zucht. ‘JE ZOU...’ Ze realiseert zich
dat ze wel heel erg hard praat. ‘Je zou je hoofd nog ver-
geten als dat niet vastzat.’ Ze zet haar eigen bladmu-
ziek neer en geeft met haar dirigeerstokje al tikkend het
tempo aan. Lotje begint te spelen.

*krijleeg... glijeeek...
kriileeggsgsg*

Dat er zoveel geluid uit een viool kan komen. Onvoor-
stelbaar.

*kkgggieieieksg...
ggkkkggg... ggggskgksgkg...*

‘Rechttop staan, Lotje, je speelt geen elektrische gitaar in
een rockgroep.’ Juf Krabbenbak tikt met haar dirigeer-
stokje tegen de onderkant van de vioolhals.

Lotje gaat in de strakke speelhouding staan waar-
op juf Krabbenbak zo gek is. ‘De Krabbenbakhouding’
noemt ze het. Juf Krabbenbak heeft de houding zelf uit-
gevonden en dus vindt ze dat ze die best naar zichzelf
mag vernoemen.

Juf Krabbenbak zwaait kordaat de maat met haar dirigeerstokje. Ook al hoort ze door die oordopjes nagenoeg niets van Lotjes vioolspel. Dat dirigeerstokje heeft ze tijdens de les altijd in haar handen. Ook als ze – met één hand – meespeelt op de piano zwaait ze met het stokje. Zelfs als ze onder de douche staat, ligt het dirigeerstokje voor het grijpen.

De ogen van Lotje schieten over de bladmuziek vol met zwarte nootjes, stokjes en vlaggetjes.

‘Nee, nee, dat is niet goed! Je moet strijken, niet zagen. Het is paardenhaar, geen schuurpapier,’ roept Juf Krabbenbak. ‘Ja, stop maar, Lotje.’

Lotje stopt met spelen. Juf Krabbenbak loopt demonstratief de kamer uit, komt weer terug en zegt: ‘Ik heb nog even op het naambordje naast de buitendeur gekeken, maar er staat toch echt op dat ik vioollerares ben en geen zingende-zaag-lerares. Opnieuw!’

Juf Krabbenbak drukt de dopjes nog dieper in haar oren.

Als voorbereiding voor de les van vandaag heeft Lotje opgezocht waar *Danse Macabre* over gaat. Het gaat over de Dood die om middernacht, op het kerkhof, een danslied speelt op zijn viool. Alle geraamtes klimmen uit hun graf en dansen en springen in het rond. Je hoort het gekletter van de beenderen. Ze gaan de hele nacht door. Maar als de haan kraait en de morgenstond aanbreekt schiet iedereen terug het graf in. Lotje vindt dat het dan ook griezelig en spookachtig moet klinken. En dat lukt aardig.

Ze haalt de strijkstok van haar viool en kijkt juf Krabbenbak hoopvol aan.

‘Dat ging beter dan ik had verwacht,’ zegt ze. Juf Krabbenbak reageert niet.

‘Juf Krabbenbak. Hallo!’ Ze zwaait met haar strijkstok heen en weer.

‘WAT IS ER, LOTJE?’ Juf Krabbenbak ziet nu pas dat Lotje gestopt is met spelen. Vliegensvlug haalt ze de dopjes uit haar oren. Tenminste, dat is de bedoeling. De linker krijgt ze eruit, maar de rechter blijkt goed vast te zitten. Juf Krabbenbak zet haar beste glimlach op.

‘Wat?’ vraagt ze zacht.

‘Ik zei dat het beter ging dan ik had verwacht,’ zegt Lotje. Juf Krabbenbak laat een klein kuchje horen.

‘En waar maak je dat uit op, Lotje?’

‘De viool zong. Thuis lukte het maar niet. Maar zoals u hoorde, lukte het nu wel.’

‘Of de viool gezongen heeft, weet ik niet,’ zegt juf Krabbenbak een beetje streng. ‘Ik weet wel dat je constant je elleboog optilde. En wat hebben we geleerd van de Krabbenbakhouding?’

‘Nooit je elleboog optillen! Maar Janine Jansen tilt haar elleboog wel op. En soms best wel hoog,’ zegt Lotje stellig. ‘En zij is niet de enige. Zelfs Itzhak Perlman en Yehudi Menuhin doen het.’

Juf Krabbenbak peutert even in haar rechteroor. Dan steekt ze haar neus een beetje de lucht in.

‘Janine Jansen heeft nooit les van mij gehad. Dus is zij niet opgeleid met de Krabbenbakhouding. Iedere leraar heeft zijn eigen lesmethode. En de mijne heet Krab-ben-bak-hou-ding. En dat betekent?’ Ze kijkt Lotje vragend aan.

‘Nooit je elleboog optillen, de pols bewegen van stand 1 naar 3, terug naar 4 en los op 2. Voeten op aardestand,’ somt Lotje droog op.

‘Goed zo, Lotje.’ Juf Krabbenbak tikt met haar stokje op de muziekstandaard. ‘Laten we het nog een keer

proberen.' Vliegensvlug duwt ze het dopje terug in haar linker oor.

Lotje plaatst de viool onder haar kin, zet de strijkstok op de snaren en begint te spelen. Juf Krabbenbak zwaait de maat. 'Een, twee, drie. Een, twee, drie... Strijken, Lotje, strijken.'

Lotje steekt nu geconcentreerd het puntje van haar tong uit haar mond. Ze let op haar elleboog, op haar pols en haar voeten en speelt de noten die op het papier geschreven staan. Hoe hard ze ook haar best doet, ze krijgt haar viool niet meer aan het zingen.

Na de les pakt ze haar viool in.

'Volgende week,' zegt juf Krabbenbak, 'gaan we aan de slag met Beethoven.'

Lotje knikt, pakt haar vioolkoffer en loopt de kamer uit. Bij de voordeur draait ze zich om en kijkt ze juf Krabbenbak aan.

'Juf? Na hoeveel lessen komt mijn echte talent naar boven?'

'Lotje, je zit al vijf jaar op les. Wat denk je zelf?'

'Ik voel dat het eraan komt.'

'Ik denk dat het nog erg diep verborgen zit. We moeten nog dieper graven.'

'Diep of niet: ik ben, volgens mij, goed op weg.'

'Ja, Lotje,' zegt juf Krabbenbak, terwijl ze met haar vinger diep in haar oor staat te peuteren, 'dat zou zeker kunnen.'

Lotje stapt vrolijk de deur uit en huppelt de straat op.

Na Lotjes vertrek is juf Krabbenbak nog uren bezig om het dopje uit haar rechter oor te krijgen. Eerst met haar nagel, dan met haar vingers en met een beetje dagcrème. Geen resultaat. Ze probeert het met een stemvork, een eetlepel, een balpen en een waterpomptang.

Uiteindelijk lukt het met een liter olijfolie. Ze giet de hele fles leeg, schudt flink met haar hoofd en hoort dan, PLOP!, het dopje uit haar oor schieten.

Fragment uit Cees van den Berg & Monique Dozy, *Lotje Later*, Lemniscaat, 2021.

Dit fragment mag enkel gebruikt worden voor educatieve doeleinden en niet verder worden verspreid.